

17. 8. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Novelizovaný § 1932 odst. 2 občanského zákoníku: Změna ve způsobu započítávání částečného prodlení v případě prodlení spotřebitele

Dne 1. července 2021 nabyl účinnosti zákon č. [192/2021](#) Sb. („Novela“), který novelizuje některá ustanovení zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů („OZ“). Primárně Novela cílí na problém tzv. dětských dlužníků.

Současně však Novela změnila podobu § 1932 OZ, který upravuje způsob, jakým se započítává částečné plnění na úhradu dluhu a jeho příslušenství. Významnou změnu představuje především nové znění § 1932 odst. 2 OZ, které stanoví obligatorní způsob, jakým má věřitel použít částečné plnění, které obdrží na úhradu dluhů po splatnosti od dlužníka – spotřebitele. Novele by tedy měli věnovat pozornost především poskytovatelé spotřebitelského úvěru.

Nová pravidla pro započítávání částečného plnění

Před účinností Novely se i na spotřebitelské smlouvy uplatnil § 1932 odst. 1 OZ, podle něhož se částečné plnění použije nejprve na úhradu nákladů již určených^[1], pak na úroky z prodlení, poté na smluvní úroky, a nakonec na jistinu. Dlužníkovi bylo umožněno, aby určil, že částečné plnění bude použito nejprve k úhradě jistiny a teprve následně na úhradu jejího příslušenství. V takovém případě se však uplatnilo ustanovení § 1932 odst. 2 OZ a náklady a úroky byly dále úročeny. Uvedené platilo bez ohledu na to, zda byl dlužník v prodlení. Možnost volby mohla být vyloučena smluvním ujednáním s výjimkou spotřebitelských smluv, kde by takové ujednání bylo považováno za neúčinné s ohledem na § 1814 písm. l) OZ.

Ustanovení § 1932 odst. 1 OZ po Novele umožňuje dlužníkovi určit, že plnění bude použito nejprve k úhradě jistiny, věřitel však musí s takovým postupem souhlasit. Zároveň byl však upraven i § 1932 odst. 2 OZ, který věřiteli ukládá, aby v případě, že je dlužníkem spotřebitel a jde-li o částečné plnění na pohledávku po splatnosti, takové plnění použil na nejprve na úhradu nákladů již určených, pak na jistinu dlužné pohledávky, poté na úroky, a nakonec na úroky z prodlení. Věřitel si nemůže s dlužníkem dojednat odchylný postup, resp. by takové ujednání bylo neúčinné s ohledem na § 1812 odst. 2 OZ. Smyslem nové úpravy má být ochrana spotřebitele před nadměrným nárůstem příslušenství.

Pokud jde o dopady nového znění § 1932 odst. 2 OZ na věřitele, je nutné především zdůraznit, že ustanovení dopadá pouze na případy, kdy se dlužník dostane do prodlení. Žádným způsobem tedy nebrání tomu, aby si věřitel s dlužníkem dohodl splácení dluhu ve splátkách, kdy splátky např. rovnoměrně umořují jistinu, smluvní úroky a případně další dluhy spotřebitele jako jsou např. poplatky za sjednání úvěru.^[2]

Plnění ve splátkách

Spotřebitelské smlouvy obvykle obsahují ujednání, že dlužník bude poskytnutý spotřebitelský úvěr

hradit ve splátkách ve smyslu dle § 1931 OZ. Zde je nutné upozornit, že každá splátka bude s ohledem na znění důvodové zprávy k Novele zřejmě považována za samostatný závazek.^[3] Pořadí, v jakém bude částečné plnění k úhradě jednotlivých splátek použito, se tedy nebude řídit § 1932 OZ, ale § 1933 odst. 1 OZ, který upravuje započítávání částečného plnění v případě, že má dlužník vůči věřiteli více závazků. Bylo-li tedy ujednáno splácení úvěru ve splátkách a dlužník je v prodlení s úhradou více splátek, bude částečné plnění v souladu s § 1933 odst. 1 OZ použito nejprve na úhradu splátky nejdříve splatné. Pokud pak splátka zahrnuje jistinu i příslušenství, bude částečné plnění na úhradu jistiny a příslušenství použito dle pravidel uvedených v § 1932 odst. 2 OZ. Stejným způsobem pak bude postupováno i u druhé a další splátky.

Pokud byla v úvěrové smlouvě zároveň sjednána možnost dluh zesplatnit a věřitel tohoto svého oprávnění využije, nebude již dle našeho názoru možné na neuhrazené splátky nahlížet jako na samostatné závazky dle § 1933 odst. 1 OZ (dlužník nakonec výhodu plnění ve splátkách ztrácí) a částečné plnění bude postupně započítáváno nejprve na neuhrazenou jistinu jako celek a následně na její příslušenství.

Poplatky za sjednání úvěru, inkasní poplatky a další obdobná plnění

Úvěrové smlouvy obvykle obsahují rovněž povinnost dlužníka k úhradě jiných dluhů jako je zejména poplatek za sjednání úvěru či inkasní poplatky za hotovostní výběry splátek nebo např. úhradu nákladů na pojištění, které věřitel pro dlužníka zajišťuje.

Předně tyto úhrady nelze podle našeho názoru považovat za „náklady již určené“, na jejichž úhradu má být částečné plnění dle § 1932 odst. 2 OZ použito přednostně. Přestože § 1932 odst. 2 OZ pojem náklady již určené výslovně neomezuje na náklady spojené s uplatněním pohledávky, je tento pojem nutné vykládat v kontextu § 1932 odst. 1 OZ, který uvedené vymezení obsahuje. Taková interpretace je rovněž v souladu s úmyslem zákonodárce uvedeným v důvodové zprávě.^[4]

Při řešení otázky, jaké postavení mají uvedené úhrady, je nutné hledat v § 513 OZ, který určuje, co se rozumí příslušenstvím pohledávky. Ustanovení § 1932 OZ totiž upravuje započítávání částečného plnění na jednotlivé složky (tj. jistinu a příslušenství) jedné konkrétní pohledávky. Příslušenstvím pohledávky jsou dle § 513 OZ pouze úroky, úroky z prodlení a náklady spojené s jejím uplatněním. Právo na úhradu smluvních poplatků za sjednání úvěru, inkasních poplatků či pojistného plnění netvoří ve smyslu § 513 OZ složku ani příslušenství pohledávky na splacení úvěru. Tyto pohledávky tedy představují samostatný závazek. Tímto způsobem bude nahlíženo i na smluvní pokutu, kterou judikatura rovněž považuje za samostatný závazek.^[5]

Pořadí, v jakém je částečné plnění používáno na úhradu různých závazků upravuje výše zmíněný § 1933 odst. 1 OZ. Dlužník a věřitel se mohou od pravidel uvedených v § 1933 odst. 1 OZ odchýlit a ujednat si, že v případě částečného plnění bude nejprve umořována právě pohledávka, která odpovídá smluvním poplatkům či jiným úhradám. Takové ujednání je přípustné i v případě spotřebitelských úvěrů za předpokladu, že dlužníkovi zůstane v souladu s § 1814 písm. l) OZ zachováno právo určit na úhradu jakého závazku má být částečné plnění použito. Pokud dlužník tohoto oprávnění nevyužije, bude však věřitel oprávněn postupovat dle smluvního ujednání. Z tohoto důvodu tedy považujeme za přípustné ujednání, kdy bude částečné plnění v případě spotřebitele v prodlení použito nejprve na úhradu poplatku za uzavření úvěrové smlouvy či jiných poplatků a teprve následně k úhradě samotné jistiny úvěru a jejího příslušenství.

V této souvislosti je nutné pro úplnost upozornit, že poplatky za sjednání úvěru mohou převýšit částku smluvního úroku. Existuje proto riziko, že by soudy mohli tyto poplatky chápat jako úrok a jejich úhradu dle § 1932 odst. 2 OZ řadit až za jistinu úvěru. K tomu odkazujeme na rozhodnutí některých nižších soudů, která se týkala otázky maximální přípustné výše úroku.^[6] Takový výklad

§ 1932 odst. 2 OZ však nepovažujeme za správný.

Sankce

Dokumentace ke spotřebitelským úvěrům, která vycházela z textace § 1932 OZ před Novelou, obvykle obsahovala ujednání, že částečné plnění má být, neurčí-li spotřebitel jinak, nejprve použito k úhradě úroků a dalšího příslušenství a teprve poté k úhradě jistiny úvěru, a to i pro případ, že se spotřebitel dostane do prodlení. Taková smluvní úprava však není v souladu s požadavky § 1932 OZ. V této souvislosti doplňujeme, že ustanovení § 1932 odst. 2 OZ se uplatní pouze na nově uzavírané úvěrové smlouvy.^[7]

Kromě toho, že k ujednáním, které jsou s novým § 1932 odst. 2 OZ v rozporu nebude v souladu s § 1812 odst. 2 OZ přihlíženo, mohou na věřitele, kteří jsou poskytovateli spotřebitelského úvěru, dopadat i veřejnoprávní sankce. Pokud věřitel při částečném plnění postupuje v rozporu s § 1932 odst. 2 OZ, není to samo o sobě porušením zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů („ZSÚ“). Úprava započítávání částečného plnění je však obvykle obsažena ve smlouvě o úvěru (a předmluvních informacích). Uvedené dokumenty by stejně jako jakékoli jiné sdělení spotřebiteli neměla s ohledem na požadavek § 77 ZSÚ obsahovat klamavé údaje. Za porušení § 77 ZSÚ může Česká národní banka uložit pokutu až do výše 10 milionů korun.^[8] Věřitelé by proto v každém případě měli úvěrovou dokumentaci odpovídajícím způsobem upravit.

Mgr. Andrea Pišvejcová

GLATZOVA & Co.

[GLATZOVA & Co., s.r.o.](#)

Betlémský palác,
Husova 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 401 440
Fax: +420 224 248 701
e-mail: office@glatzova.com

^[1] Tento pojem zahrnuje náklady, které věřiteli vznikly v příčinné souvislosti s vymáháním pohledávky, pokud je věřitel může vyčíslit. Mezi tyto náklady patří nejen náklady soudního či exekučního řízení, ale i náklady na odměnu inkasní agentury. K tomu odkazujeme na komentář k § 1932 odst. 1 dostupný v Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019.

^[2] To nakonec zdůrazňuje i důvodová zpráva k Novele.

[3] K tomu odkazujeme rovněž na komentář k § 1931 OZ dostupný v Petrov, J. op. cit. 1, který na jednotlivé splátky pro účely aplikace pravidel uvedených v § 1933 OZ nahlíží jako na samostatné závazky.

[4] Důvodová zpráva k ustanovení § 1932 odst. 2 OZ uvádí, že prioritizováno má být plnění na náklady spojené s uplatněním pohledávky (především náhradu nákladů řízení a jiné jednoznačně určené náklady).

[5] K tomu odkazujeme na rozhodnutí Nejvyššího soudu 21 Cdo 3161/2006 ze dne 30. 10. 2007.

[6] Viz např. na rozhodnutí okresního soudu ve Zlíně sp. zn. 11 C 19/2021-18 ze dne 12. února 2021.

[7] K tomu odkazujeme na přechodné ustanovení čl. II bod 1 Novely.

[8] K tomu odkazujeme na § 153 odst. 1 písm. d) ve spojení s odst. 2 písm. b) ZSÚ.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)